

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

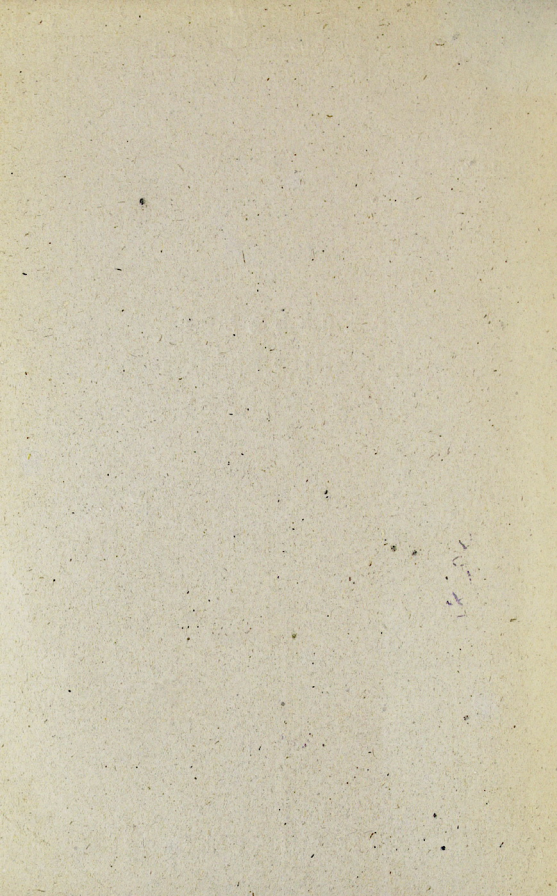
Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

**Մ Ա Ն Ո Ւ Կ Ն Ե Ր Ը
ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
Շ Ե Ր Կ Ր Ն Ե Ր Ո Ւ Մ**

**ՆՎԻԲՆՈՒՄ Ե ՄԻՋ. ԴԱՏ. ԸՆԴԱԹԻ 13-ԻՂ ՑԵԼ ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԴԻՈՆԵՐ ԿԱԶՄՅԱԿԵՐԴՈՒԹՅԱՆ 12-ԻՂ ՏԱՐԵԳԱՐՈՒՆ**

ԵԼԳԻՆ

3X100 (5)

5

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ
ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՅԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ

ՆՎԻՐՎՈՒՄ Ե ՄԻՋ. ՊՍՏ. ՇԱՐԱԹԻ 13-ՐԴ ՅԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԻՈՂՆԵՐ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ 12-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

Խմբագիր՝ Ս. Սարգսյան, Սրբազրիչ Լ. Հայրապետյան
Պետերբուրգի տպարան, Գլավկիտ 8294 (P)
Հրատ. № 2430 Պետվեր 2006 Տիպած 1000

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ

«Առաջնության ժամի 2-ին, 3-ին, 4-ին—9—10 տարեկան յերեխաներին կտրում են ճինց, վերցնում իրենց կենդանու մահճակալներից և հարկադրում, միայն մի վտր հացի համար, աշխատել մինչև յերեկոյան ժամի 10—11—12-ը. նրանց մեջքերը կտրանում են, դիմազծերը բխանում և նրանց ամբողջ մարդկային ելությունը լուծվում և նրանց մարմնի քարացած վիճակում»:

Այդպես և դրի Մարքսն ամբիջ բան կես դար սրանից առաջ, յերեխաների մասին: Հեացե՛ք! են արդոջ Մարքսի այդ խոսքերը: Դարձե՛ք և արդոջ մանկական աշխատանքը պատմության առարկա:

Բոլորովին վոչ:

Ինչպես սրանից 100 և ամբիջ տարիներն առաջ, սկզբնական կուտակման ջրլանում, այնպես ել այժմ, կա պիտանքապահան յերկրներում պրոլետարական յերեխան յեղել և և մնում և դաժան շահագործման առարկա:

Մանկական աշխատանքը դա կապիտալիստական սխտոսի մի անբախտելի մասն և, նրա անբախտելի մասնիկը, հենց այն պատճառով, վոր ճանկական աշխատանքը հնարա վորոճելուն և տալիս ստանալու եժան և մատչելի բանվորական ուժ և շահագործման զատուժելուն: Հետադաշում, բացի դրանից, նա հանդիսանում է արդյունաբերական պահեստի բանակ ստեղծելու պատճառներից և յեղանակներից մեկը. բանակ, վորն անհրաժեշտ և կապիտալիստական կուտակման հաջողության համար:

Վոր ուժը ծավալելու համար, կապիտալը պետք և իր արամադրության տակ ունենա աղգաբնակության վորոշ ամկնյուկ (ՄԱՐՔՍ):

Յեմ վործադուրկների այդ պահեստի բանակը, կապիտալիստներին հնարավորություն և տալիս ճնշել բանվորական մասսաներին, կենսական մահադրակի վրա, ամբիջ ու ամբիջ ի-

նցնել նրանց աշխատավարձը, վատթարացնել նրանց աշխատանքի պայմանները: Արտադրության մեջ աշխատող 10—12 տարեկան վորդին կամ աղջիկը, ինչնում և հոր կամ մոր աշխատավարձը, յեթե միայն նրան աշխատանքից չի դրկում ամենեվին, վորովհետև ստանում և ցնեսեր այն տեղ, ուր մեծահասակները ստանում են դուլարներ:

Մանկական աշխատանքի այդ բընույթը մի առանձին ցինկությամբ դրսևվորվում և համաշխարհային ճգնաժամի պայմաններում: Գործադուրկների հսկայական, միլիոնների հասնող բանակը վոչ միայն չի արդելում մանկական աշխատանքի շահագործումը, այլ ընդհակառակը, դգալի չափով խթանում և այն: Մանկական աշխատանքի ամենալայն դործադրումը հենց այժմ, ճգնաժամի և դործադրկության պայմաններում, այն միջոցներից մեկն և, վորով կապիտալը ճգնաժամի ամբողջ բնույթը և բանվորական մասսաների և ընդհանրապես աշխատավորների ուսերի վրա:

Ահա մի քանի որինակներ Ամերիկայից:

Մանկական աշխատանքի Ազգային կոմիտեի տվյալների համաձայն (մարդասիրական կադմակերպություն), 1931 թ. սեպտեմբերին և հոկտեմբերին, հենց միայն Նյու-Յորք քաղաքում սկսել են առաջին անգամ աշխատել 13—15 տարեկան աղաներ և աղջիկներ, այսինքն նրանք սկսել են աշխատել այն ժամանակ, յերբ հարյուր հազարավոր և միլիոնավոր մեծահասակներ կորցնում են աշխատանքը: 1931 թ. հոկտեմբերին Ֆիլադելֆիայում 14—15 տարեկան 3-000 յերեխաներ դադարեցրին դպրոցական դրադմոնդները, վարձվելով աշխատանքի: Նահանգապետին հաղորդված և բազմաթիվ փոստեր այն մասին, թե ինչպես 16-ից փոքր

տարիք ունեցող յերեխաներն անընդ-
հատ աշխատում են 12-13 ժամ գիշե-
րով, այն մասին, թե ինչպես 14-15
տարեկան աղջիկները շաբթեկան 5-
սեպտեմբերին ստանում այնտեղ,
վորտեղ մեծահասակները մանկական
մրցակցություն պատճառով, չեն կա-
րողանում աշխատանք գտնել իրենց
համար:

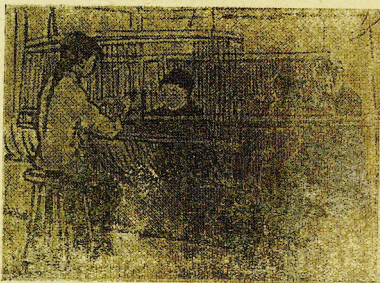
Ձկա տնտեսության գրեթե մի այն-
պիսի ճյուղ, վորտեղ կապիտալը չի
գործադրեր մանկական աշխատանքը:
Ամենուրեք, հաճախ կյանքի գոյու-
թյան համար ամենապատահալոր աշ-
խատանքում՝ յերկրի յերեսին և
գետնի տակ կատարվում են յերեխա-
ների անսահմանափակ շահագործու-
մը:

Մանկական աշխատանքն այն աս-
տիճան ձեռնտու յե, վոր Ամերիկյան
Հյուսիսային նահանգների տեքստիլ
գործարանների տերերը, իրենց գոր-
ծարանները փոխադրում են հարավ
գլխավորապես նրա համար, վոր իր

ների գործարանում, մանկական չը-
տարացած որգանիլովի համար ամենա
վտանգավոր և կեղտոտ աշխատանքը:
Նյու Ջերսի նահանգում, վորտեղ ար
գյուղնաբերության այդ ճյուղը խիստ
զարգացած և, առանձնապես մեծ և
բանող յերեխաների թիվը, վորոնց
մեջ 6-8 տարեկան յերեխաները բնալ
հազվադեպ չեն: Հաճախ յերեխա-
ներն աշխատում են գիշերային հեր-
թին: Աշխատանքի մինիստրության
ժուրնալը 1930 թվի վերջին հազոր-
գել և պահանջների գործարաննե-
րում 4-500 մանուկների աշխատանքի
հետադուտության արդյունքները:
Պարզվել և, վոր 3-050 յերեխաներ
աշխատել են որակաւ 10 ժամ, մոտ
1-500-ը՝ գիշերով:

Յերեխաներին հանդիպում ենք նաև
գետնի տակ՝ հանքահորերում, հան-
քավայրերում, վորտեղ ծանր աշխա-
տանքը քայքայում և մանկան մար-
մինը:

Գերմանացի կոմունիստկա ընկ.

ձապստակամ փոքրիկ բանվորուհիները ունեցող աշխատում են 12-13 ժամ.
իրենց տրամադրության տակ եման
մանկական բանվորական ձեռքեր ու-
նենան: Այս փաստը հաղորդել են ին-
քը, Նյու-Յորքի նահանգապետ Ռուզ-
վելտը*):

Ամերիկայում մանուկների հսկայա
կան խմբեր զբաղված են պահածո-
*) Հ. ամերիկյան հանրապետու-
թյան նոր նախագահը:

Արեքսանդերը հետևյալ կերպ և նկա-
րագրում Շենանդոյայի պատանի լեռ-
նագործների աշխատանքի և կյանքի
պայմանները.

«Կապիտալիստի աղահույժյունը մա
նուկներին ստիպում և իջնել գետնի
տակ, նրանց զրկում և արևից: Ձմե-
ռային ամիսներին այդ յերեխաները
բնալ արև չեն տեսնում: Վաղ պառ-»

մտայան նրանք իջնում են սեղ ճանաչա-
հորը, աշխտեղ աշխատում են ամբողջ
որը և մուժն ընկնելուց հետո, վերա-
դառնում են: Նրանք անցնում են իս
վարի միջով տղի և ամիսի կուլտերի
միջով, փոսերի միջով, դեպի ի-
րենց նեղ բնակարանները: Այդ սեղ
յերկրում, վորտեղ հողի յուրաքան-
չյուր վերելքը պետք և շահույթ տա
ձեռնարկատիրոջ, բանվորների բնա-
կարանի համար շատ քիչ տեղ և հատ
կապում: Յեղ վորքան ավելի յե ա-
նում բանվորների թիվը, այնքան նեղ
վածք և դառնում նրանց բնակարանը,
այնքան ավելի անտանելի յեն դառ-
նում բնակարանային պայմանները:

Այստեղ հետադարձության յենթարկ-
ված 3133 յերեսաներից 844-ը՝ 13
տարեկան էին, 716-ը՝ 11 տարեկան,
749՝ 15 տարեկան, 779՝ 16 տարե-
կան: Արանց բանվորական որը տե-
վում և վոչ պակաս քան 8 ժամ:

Յերեսաների աշխատանքը արդյու-
նաբերության և յենային արդյունա-
բերության մեջ, միայն Ամերիկայում
է, վոր տարածված է: Այդպիսին
զարգացած է մեծ չափերով ամեն մի
կապիտալիստական յերկրում, ել
չենք խոսում դադարների մասին:

Յերեսաներին մենք հանդիպում ենք
Շոտլանդիայի ու Հարավային Ուելսի
ածխահանքերում (Անգլիա). հաղա-
րավոր յերեսաների մենք հանդիպում
ենք Լեհաստանում— Դոմբրովի ած-
խահանքերի շարքերում:

Յերեսաների շահագործումը բա-
ցատիկ ցինիկ ձևեր և ընդունել Սի-
ցիլիայի ծծմբահանքերում և Սար-
դինիայի ցինիկ հանքերում (Իտալ-
իա): Այդտեղ հաղարավոր յերեսա-
ներ աշխատում են ծծմբի հանքերում,
վորը վերին աստիճանի թունավոր
նյութ է մանկական որգանիզմի հա-
մար:

Լեհաստանի արդյունաբերության
մեջ զբաղված յերեսաների աշխա-
տանքի մասին հետաքրքրական տեղե-
կություններ և տալիս Գալիցիա Կրա-
դեյսկայան, վոր յեղել է աշխատան-
քի տեսուչ: Նա ստիպված է խոստո-
վանել, վոր Լեհաստանում «յերեսա-
ների աշխատանքի հսկողությունը»
լիակատար խաբեյություն է: Մա-
նուկների աշխատանքի խիական բը-

նույթը սղողվում է պրոֆեսիոնալ
ուսուցում անվան տակ, սակայն այդ-
պիսին իսպառ րացակայում է, ուսուց
ման ժամկետի լրանալուց հետո,
պարզվում է, վոր պատանիները վոչ
մի պրոֆեսիոնալ գիտելիք չեն ձեռք
բերել: Բանվորական որը հաճախ տե-
վում է 10—12 ժամ: Յերեսաներն ան-
փորձ յենելով, ավելի հաճախակի յեն
յենթարկվում զոժրախտ դեպքերի»
(ինչպես ասում են կապիտալիստնե-
րը), տասնյակ հաղարավոր յերեսա-
ներ ընդմիջտ դառնում են հալման-
դամ: Թեև բուրժուական պաշտոնա-
կան վիճակագրությանը յուրյան և
մատնում կապիտալիստների այդ վոժ
րագործությունը, սակայն այդ փաս-
տերը մնում են աղաղակող:

Ահա մի քանի թվեր Ամերիկայի
վերաբերյալ, վոր հաղորդում է
ընկ. Գրեյս Սեուչինսը:

1929 թ. Նյու-Յորք Նահանգում,
ըստ պաշտոնական տվյալների, խեղ-
վածքներ են ստացել (կոտրվել և
ձեռքը, կողերը, վոտքը, կուրացել
են) արտագործության մեջ կախատող
2-100 յերեսա: Այս թվերը մի քանի
անգամ գերազանցում են 1928 թ.
«զոժրախտ դեպքերի» թվից:

Յերեսաների աշխատանքն ել ավելի
ուժեղ չափով արմատավորվել և ար-
նայագործական արհեստագործու-
թյունների մեջ, ուր ավելի ցինիկ և
անողոք և շահագործողների թմահա-
նույթը:

Մանր տնայնագործական արտա-
գործությունները, վորտեղ աշխատում
են 10-20 կամ 50 տղա ու աղջիկ—մա-
հացու հիվանդությունների, արագ
հյուծվելու և ուժասպառ լինելու ո-
ջախներ են մանկական որգանիզմների
համար:

Մինչդեռ տնայնագործական ար-
դյունաբերության մեջ մի շարք շըր-
ջաններում զբաղված և գրեթե ամ-
բողջ պրոլետարական մանկական բը-
նակչությունը գլխովին:

Մենք դեռ վոչինչ չասացինք մա-
կական աշխատանքի մասին՝ դյուդա-
տնտեսության մեջ: Մինչդեռ այս-
տեղ զբաղված յերեսաների քանակը
հավանորեն շատ ավելի մեծ է, քան
այլ ճյուղերում զբաղվածներինը:
Սրանից 7—8 տարի առաջ Յեյնս

Միմոնը հաշվել է, վոր Գերմանիա-յերեսանների թիվը հասնում է մեկ
յում, վորպես բատրակ, աշխատում ու կեսից մինչև յերկու միլիոնի:
Եյին մինչև 16 տարեկան, մոտ մեկ Իր ժամանակին անգլիական «Դեյլի
միլիոն 700 հազ. յերեսա, վորոնց Հերոլդ» լրագրին հաղորդում եր՝
500 հազարը 10 տարեկանից փոքր «Դոնեիտալում (Ռոլանդիա) զոյու-
եյին: Հիմա այդ թիվն, ըստ ընդհա- թյուն ունի յերեսանների ստրկու-
նուր դիտողությունների, շատ ավե- թյուն: Մարդ վերհիշում է ստրուկ-
րի մեծացել է: ների շուկաները կահիւթյուն: Մար-
յանցուցիչ տպավորություն է թող-
յում այդ դպրոցական-փոքրահասակ-

Այդ տեսակետից Գերմանիան մյուս
յերկրներից վոչ լավ է, վոչ եւ վատ:

Բազմաթիվ յերեսաւարդը Բեռլինի փողոցում

Մենք աշխատող յերեսանների ամ-
բոխների յենք հանդիպում Անգլիայի,
Իտալիայի, Լեհաստանի, Վենդրիտ-
յի, Իտալիայի, Ֆրանսիայի, Կառա-
դայի, Բրազիլիայի, Արգենտինայի
դաշնութում, և Հյուս. Ամերիկայի

Միացյալ Նահանգների լայնատարած
տնկարաններում, այգիներում ու բան
շտանոցներում, վորտեղ աշխատող

ների տեսքը, վորոնք փոքրիկ կա-
պոցները ձեռքներին շուկայում կանդ
նած սպասում են, թե յերբ իրենց
կվարձեն դյուլացիները և կտանեն
ծնողներից ու դպրոցից հեռու մի
վայր»:

Վերջերս մամուլը հաղորդում եր
Լեհաստանում տեղի ունեցող նման
դեպքերի մասին՝ հայրը դեռահաս

վորդուն դուրս և բերել չուկա և վաճառել մի քանի տասնյակ վոսկով զը նորդ—կալվածատերին:

Ամերիկայում մանկա—բատրակության հիմնական ողբերգությունը—Հարավային Նահանգներն են, ուր խոշոր և նեղոր աղքատակալությունը: Տեխաս նահանգի ինքիքները հաղորդում են, վոր բամբակի դաշտերում աշխատում են հինգ տարեկան յերեսաները, վորոնք դրադվում են բամբակի չանաքով: Այդպիսով յերեսաներից մեկը ոգոտոտան 20—ից մինչև նոյեմբերի 2—ը չանաքել և 2,002 Ֆունտ բամբակ, և յնդել են որեր յերբ նա չանաքել և 81 Ֆունտ:

Ամերիկայի գյուղատնտեսական շրջաններում հաճախ դպրոցները փակվում են ժամկետից առաջ և բացվում նկատելի կերպով ուշ, վորպեսզի ֆիլմերը հնարավորություն ունենա չահագործելու յերեսաներին:

Գերմանական գյուղում հաճախ գյուղատնտեսական բանվորների գործադուլներին ժամանակ գյուղական դպրոցները ժամանակավորապես փակվում են, վորպեսզի կուլակներին և կալվածատերերին հնարավորություն տրվի հավաքագրել շտրեյկըրներին և դպրոցականներին միջից:

Մանկական աշխատանքի պատկերը լրիվ էի լինի, յեթե չհիշատակենք յերեսաների այն մասսաներին, վորոնք դրադված են վորպես լրագրատնայներ, կոչիկ մաքրողներ, լիֆտյորներ և այլն: Դրանց կյանքը—անտանելի կարիքի, մեծադուլն դրականքների ու ստորացումների մի շարան և: Պատանի թղթակիցների նամակները միջազգային Պիոներբլուրոյի որգաններում և պիոներների յեղութիները մանկական կոնֆերենցիաներում, տալիս են այդ իրոք վոր վողբերդական կյանքի ցայտուն շտրիկները:

Դադուլներում յերեսաների ստրկությունն էլ ավելի խիտ դույներ և ստանում: Վողջ աշխարհին արդեն հայտնի յե, թե ինչ գրություն մեղ և մանկական աշխատանքը Ձինատունում, ուստի դրա վրա կանգ չենք առնում, այլ բերում ենք սոսկ մի քանի թվեր: Ձինական արդյունաբերական ձեռնարկություններում (գլխավոր

արդյունաբ. կենտրոնների) 12-ից պակաս տարիք ունեցող յերեսաները կադմում են ամբողջ բանվորության 13 տոկոսը, անդլիացիներին պատկանող ձեռնարկություններում— 17: ճապոնական— 39, իտալական—Փերանսիական— 46: Ինչպես տեսնում ենք յեղութայինները գերադանցել են չինական և ճապոնական չահագործողներին, թե՛ դուցե մանուկների աշխատանքը յեղութական և ամերիկյան իմ պերիպիդի քաղաքականության մի սխալի հրաշխիքներից մեկն է:

Աղետալու Անդրեսոնը, մանկական աշխատանքի նկարագրությամբ հայտնի դարձած մի գրքի հեղինակը, նկարագրում և մանկական աշխատանքը Յեգիպտոսի բամբակադուլի գործարաններում: «Մենք այն տրպավորությունն ստացանք, առնում և նա, —վոր առհասարակ բանվորների կեսը 14 տարեկանից փոքր և, իսկ շատերը դեռ 9 տարեկան էլ չկան: Մի քանի ձեռնարկություններում մենք տեսանք 7—8 տարեկան բալականաչափ շատ յերեսաներ...: Սուր սուլոցները, շղթաների զրնգացը, վորոնց միջոցով ըստ յերեսաներին ջանում են չթողնել յերեսաներին զը-

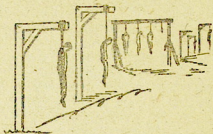

Գեյմսմանցի ամապատասխ յիշխաններ և նրանց դարձնել ուշադիր, մեր ներկայությամբ գործադրված էյին վոչ այնքան յեռանդալին: Անուշամեթիսի մի շարք գործարաններում, մենք տեսանք թե ինչպես հուկիչները մոտ դալով գրքի և ավտոմատիկարար ձեծում էյին յերեսաներին մահադուլ կամ մարակուլ: Համենայն դեպս հարվածներն անընդհատ իջնում էյին մանուկների վրա:

Աֆրիկայում լիբերալ ճաղատող հանրապետության մեղ լայն չափերով կիրառվում և յերեսաների բացահայտ առևտուրը:

«Տեղացի Սաիդ Ուին Բխտադանի մարդու հաղորդել է, թե «Յես սերժանտ Զոնի Վիլյամսի մոտ գրավ եմ գրել աղջկանս և տղայիս, մինչև վոր կվճարեմ 13 ֆունտ ստերլինգ և 10 չիլինգ»:

Այս և նման հարյուր հազարավոր փաստերն արդարացինու համար Լիբերիայի կառավարության ներկայացուցիչ (Սեդերի Լիդայում) Ստիլը մատնանշել է թե, ուրիշ յերկրներում վոչ միայն ծաղկում է ստրկությանն ու մարդկանց դրավի սխտեմը, այլ և գործադրվում է յերեխաների վաճառքի սխտեմը բառիս ամեն

Բուրժուական դատարանի գրեքը

նարուն իմաստով, մի վաճառք, վորը նման է սոցիոթական ապրանքների ձոր կամ բուլիի դոդանալու համար՝ վաճառքին՝ չուկայում:

Զև վոր որնեքը խախտողը կապտալիստ է, իսկ առևժողը — աշխատավոր, այն էլ յերեխա: Մինչդեռ խրեմոր կամ բուլիի դոդանալու համար՝ անչափահասների գործերը քննող դա տավորը քաղցած յերեխային դատափարտում և ամխմբերով բանտարկության, և այդ բանտը կոչվում է «դատափարակիչ հաստատություն», «անուղղելի հանցագործի» հողին փոխելու համար (տեքտերների ղեկավարությամբ):

Ստիլն ճակնարկում էր՝ Անդլիային, Ֆրանսիային և Զապունիային: Ճեմ իրոք անդլիացիների տիրապետության տակ դանիդը Հանկոնգում հաշվում է մոտ 10 հազար 5-14 տարեկան ստրուկ: Գրանց աշաղես կոչված «մուխ-ցախ»-ներն են: Նրանց աշատ կերպով վաճառում և դնում են ստրկական չուկաներում: Գլխավոր մենագործները — տեղի բանների և հասարակաց տների տերերն են:

Բուրժուական լրագրերն ու դրքերը, խոսելով մանկական աշխատանքի մասին, չեն խնայում կեղծավոր խոսքերն ու արցունքները, բայց բուրժուալիային անհանգստացնում է միայն այն, վոր անողոք շահագործումը է ստեղծում աղաղա բանվորական կազմերի և դիմվորների ֆիդիլական վիճակի համար: Կապտալիստները նկատել են, վոր սաստիկ շահագործման (յերեխաների) յենթարկվող շրջանների բնակչությունը գինվորական ծառայության համար անսկսեք տարր է տալիս: Այդ է պատճառը, վոր մի քանի յերկրներում մանկական աշխատանքն արդյունաբերության մեջ, թուլատրվում է սկսած վորոշ տարիքից՝ 12-14 տարեկանից:

Սա բնավ չի վերաբերում զաղութինքին: Սա չի կիրառվում, ճիշտ այնպես, ինչպես չեն կիրառվում յերեխաների բանվորական որվա տեղության և արծակուրդների տալու մասին յեղած որինական «սահմանափակումներն» ու կարգադրությունները:

Գոյություն ունեցող «սահմանափակիչ» որենքները խախտող կապտալիստները յենթարկվում են սոսի չնչին տուգանքի: Որինակ ինչպես հաղորդում է Պրուսիայի գործարանային տեսչությունը (սեռ «Ռոտտ

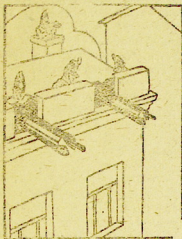
Հեռու՝ պիտեբրներից...

Ֆանե» 1932 թ. հունվարի 15-ի համարը) փայտաճակման մի գործարանի տերը յերեք անգամ՝ բռնվել է թուլատրված տարիքից վորք յերեխաներ աշխատեցնելու մեջ և տու-

դանիկ և միայն 150 մարկով :

Չորրորդ անգամ բռնվելով նա վճարել և միայն 50 մարկ :

Համաշխարհային հզնաժամի և դործադրկության պայմաններում մանկական աշխատանքը պահպանվել և

«Վիմպլորում են» բամբուրներին

նույնիսկ հարաբերականորեն անկ և աշխատող յերեխաների թիվը : Սակայն մյուս կողմից այդ հզնաժամը դաժան հարվածներ և հապրել պրոլետարական ու չքավորական յերեխաների մասնային ամբողջ կապիտալիստական աշխարհում :

1931 թ. դարեանը գերմանական մամուլում հրապարակված բաց նամակում պրոֆեսսոր Մորտն գրում և՛ «Գերմանիայի յերեխաների դրությունըն սկսում և ներշնչել վատթարագույն տաղանդը : Նրանց անմխիթար վիճակն անպայման ուղղակի կամ անուղղակի կապված և նրանց ծնողների գործադրկության հետ :

Այս վիճակը հիշեցնում և 1914—18 թ. թ. պատերազմական ժամանակի ամենավատ տատաղանքները . կեղտոտությունը, վոլոտությունն ամբիլի ու ամբիլի հաճախակի յերեւոյթ են դառնում : Յերեխաներին չեն լողացնում, ամխի դրամ չունենալու պատճառով, բուժարան չեն տանում տրամ վայրի դրամ չունենալով : Յերեխաներն ամբիլի հաճախակի յեն տառապում գլխացավով, ուշաթափությամբ, գլխացուցութով, վորոնք հետեանք են քաղցածության, նորից յերեխաների մեջ յերեւան և դալիս

ցիւգան, վորը տարածված էր պատերազմի ժամանակ :

Տյուրինգիներ — համալսարանական կլինիկայի լեկտր գրում և՛

«Երբ մանկական բուժարաններում մենք գործ ունեցն յայնպիսի յերեխաների հետ, վորոնց հոգեկան և քաջից գործունեյութիցներ խախտված և վորոնք մորս/բայրի գղացումը, ապրել չցանկացալով ինքնասպանության վորճերը հանդիսանում են նրանց ծնողների գործադրկության հետեւանքը :

Ինուլինի 3-րդ ժողովրդական դպրոցի տեսուչ հենչը գրում և՛

«Յավուք սրտի մենք արդեն հասել ենք մինչև այն տեղը, վոր մեր աշակերտների մեջ հաճախ կարելի յէ հանդիպել այնպիսիներին, վորոնց ընտանիքի կերակրողներն արդեն 2-3 տարի յէ, վոր գործադուրկ են...» :

Ժողովրդական առողջապահության դորժիչների (Պրուսիայի) պրոֆ. Լանդելսայնը հաղորդել և՛ «Շարունակ դիտում և անգլիական հիւան-

Սրա՛ւ գետն է կարվածեն հեղափոխական բամբուրներին

դության (ռախտ) աճումը յերեխաների մեջ : Դեռ մինչև վերջին ժամանակներս յես համոզված էի, վոր այդ հիւլանդությունն անհետանում և, բաց յես լսալոված եմ :

Ճգնաժամի պայմաններում վերին ստիճանի կրճատվում են բուժամար և բուժարանային դորժի վրա կատարվող ծախսերը : Պրուսիայի կառավարությունը դպրոցականների առողջա-

պահուսթյուն բոլորեն 64,800 մարկից իջել և 15,000 մարկի, յերեխաների մեջ թոգախտի դեմ պայքարելու բոլորեն կրճատել և 760 հազարից մինչև 150 հազարի, մանկական անուշ-դեմը—720 հազարից մինչև 250 հազար:

Հաղթանակող յերկրներում և ամիսից առաջ Հյուսիսային Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում յերեսաների գործընթացում վոլենթյու լայն չեղան Գերմանիայում: 1930 թ. արդեն արձանագրված էր, վոր ՀԱՄՆ-ում 45 միլիոն յերեսաներից վեց միլիոնը տառապում և կիսաքաղցովա՛ն պատճառով, 1 միլիոնը—սրտի հիվանդությու-ններով, 388 հազարը հիվանդ են թոգախտով և այլն: Ընդհանուր առ-մամբ հիվանդ յերեխաների թիվը հասել էր 10 միլիոնի, վորոնց 80 տոկոսը անխնամ վիճակում էին:

Յերեսայի մահը քաղցածության հետևանքով—սովորական յերեւույթ է, վորի մասին հաճախ հաղորդում են ամերիկյան լրագրողը:

Ինքնասպանությունների մասին մա-ժուլը հաղորդում է այն ժամանակ, յերբ այդպիսիները կրում են քննա-ցիոն բնույթ, որինակ՝ յերբ ամբողջ րնտանիքներ ինքնասպանությամբ են վոլենչանում: Անհատական ինքնա-սպանություններն ուղադրության չեն արժանանում: Ի միջի այլոց մա-ժուլն այդպիսի թեմաների մասին դերադասում է լինել ժյուռ:

Համաշխարհային ճղնաթամն անդ-ադառնում է նաև զարոցական ցան-ցի վրա՝ վորը կրճատվում է, դաս-տիարակության վրա՝ վորը ռեակ-ցիոն, կրոնական ուղղությամբ և զար-զանում:

Մի խումբ լեհ ուսուցիչներ 1932թ. լույս են րնձայել՝ «Դպրոցական կատասորոփի հանդեպ» վերադու-թյամբ գրքույկ, ըստ վորի 1931-32 թ. դպրոցական տարիք ունեցող լեհ յերեսաների մեկ յերթորդը, այ-սինքն մոտ մեկ միլիոն 200 հազար յերեսա զարոց չեն հաճախել:

ՀԱՄՆ-ում նույնպես հաճախման կրճատման (վոտնամոն, հազուսո շունենայու պատճառով) հետեվան-քով փակվել են հազարավոր դպրոց-ներ: Սրա հետեվանքը լինում է անդրադիտության աճումը: Մանկա

կան աշխատանքի Ազգային Գործ-տեյի տարեկան հաշվետվության տվյալները համաձայն, 7-17 տարե-կան 3,326 հազար յերեսա յերեսե-զարոց չեն հաճախել, իսկ 10-ից բարձր տարիք ունեցող 4136 հազար յերեսաներ—ՀԱՄՆ-ի բնակիչներն—մանդամայն անդրադեսն են:

Փաստերի և թվերի այս շարանը բաժանանաչափ մերկացնում և այն ա-վերը, վոր կատարում է ճղնաթամը Երթորդ սերնդի շարքերում:

Բուրժուական դպրոցը մի վիթխարի արհեստանոց է, վորը պատրաստում է կապիտալի հնազանդ հպատակներ, հլու սպասավորներ: Մինչև որս, կրո-նը պարտադիր է մի շարք յերկրների դպրոցներում: Ամբողջ դասավան-դումն այս կամ այն չափով հաղեց-ված է հայրենասիրությամբ, շոփի-նիղմով և իմպերիալիզմով: Դասա-դրքերը ներշնչում են մեծապետակա-նության, անհատականության, մըր-ցակցության, փող դեղելու, կապի-տալիստական տնտեսակարգի անհող-դողության դադափարներ: Դպրոցը յենթարկվում է ֆաշիստականացման: Քիչ թե շատ ազատամիտ մանկա-վարժիներ հեռացվում են ասպարե-զից:

Ոճրհրչային Միության, կոմու-նիստների և կոմունիզմի վերաբերյալ տարածվում են ամենատոր կեղծիք-ներն ու լուսանքները: Գլոբալիզ-կադ-մած պատմության դասագրքում դուք դաս կառնեք այն մասին, վոր «Լե-հաստանը մեծ քաղաքակրթական դեր ունի» Յնթրոպական արևելքի բարբա-րոսներից փրկելու համար:

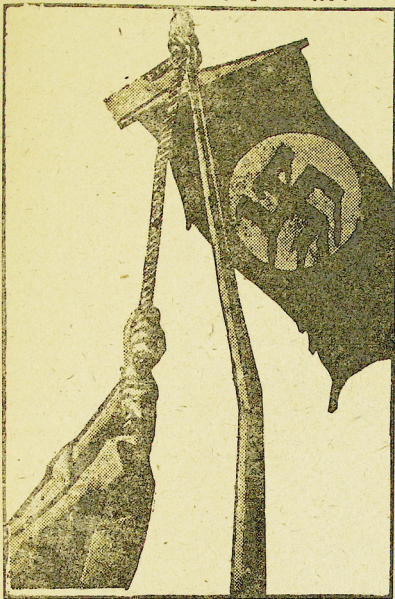
Մակայն դպրոցը—դա բուրժուա-կան լուսավորության ու դատտիարա-կության հոկայական մեքենայի մասե-րից մեկն է:

Այդ մեքենայի մյուս մասերն են—բուրժուական մոնիակամ կազմակեր-պությունները՝ սպորտային, բոյսկա-ռատական, տերտերական և այլն: Դրանք կրոնի և սոցիալ-ֆաշիզմի պատմաստման հատատություններ են յերեսաների համար:

Հակահեղափոխական ամենացա-յտուն ապարատներից մեկն է ֆաշի-ստական «Բիլլլան», վորը, վորպես մանկական միություն, մենաշնորհա-յին իրավունքներ և վայերում Դուա

լիայում : «Բալիլայի» փիլիսոփա-
յությունը շատ պարզ է՝ զատույն-
կայսր—դուչե—Խոսայիս», իսկ շեշ-
տը հարևան միջոց դուչեյի վրա չէ :
«Դուչեն սիրում է յերեխաներին, իսկ
յերեխաները սիրում են դուչեյին»—

Բուրժուազիայի համար կենդանի
ունակից զինվորները պատրաստող
մյուս զործարանը—բոյսկաուտիզմն է :
Բացահայտ միլիտարիստական բը-
նույթ կրող այս կադմակերպությունը
տարածված է Ամերիկայում, Անգլիա-

Պայքար փաշիզմի դեմ .

սա յե նոր ֆալիստական աղբյուրների
առաջին ֆրազը : Մուսոլինիի պաշտա-
մունքը կապված է իմպերիալիստա-
կան ձգտումների և ռազմաշնչու-
թյան հետ :

յում և մի շաշք այլ յերկրներում :
Բոյսկաուտների տխրահուշակ առաջ-
նորդ Բադեն Պոուսլը բազմիցս
հայտարարել է, վրդ շարժման
հիմնական խնդիրներից մեկն է յերե-

խաների մեջ թե՛ մեզ մոտ, թե՛ գաղութային յերկրներում պայքար մղել կարմիր վարակի դեմ։»

1914—1918 թ. պատերազմի ժամանակ անգլիական բոյսկառուները պաշտպանում էին ծովայինյա սահմանը, Ամերիկայում բոյսկառուներն աշխատում էին ռազմական դործարաններում։ Բոյսկառուները դործադուլների ժամանակ շտրեյկերեկներն էին դեր են խաղում։

Պորտուգալիյն Միուլթյան դեմ ինտերվենցիա կազմակերպողները ևս ոգտվեցին սկառուների ժրպան դործունեյությունից։ Կոլչակի բանակում կային ուռւ և անդլիացի սկառուների ջոկատներ։ Կոլչակի գլխաված վայրերում՝ Միրերում անմիջապէս հրատարակվում էին սկառուական ամսագրեր, ինչպէս որինակ՝ «Սկառուիդի դորշի տակ» ժուրնալն Իրկուսկում և այլն։

Սկառուներ կային նաև Ուկրաինայում— Դեսոման Սկարապատսկոյ որոք, Վրանդելի, Դենիկինի որոք։ Կա պիտան Դիտերը Դենիկինից ստացավ «Դոնի ամառ սկառու» կոչումը։ Մայիսի մեկին սոցիալ-ֆաշիստների տղերքն ու անդլիները յերգում են՝ «գարնան, արևի և ազատության յերգերը», խնամքով խուսափելով այնպիսի թեմաներից, ինչպիսին են ռազմական վտանգը, ֆաշիստական ռեակցիան, յերեխաների չահադրծումը, միլիոնների սովը։

— Յերեխաները պետք և քաղաքականությունից դուրս լինեն— ասում են սոցիալ-դեմոկրատ պատվելի ծնողները։ Այդպէս են ասում նրանք, վորպէսզի չեզոքության դիմակի տակ դատարարակեն վոգորմելի քաղքենիներ։

«Մասուկների Բարեկամը» ժուրնալիւ դատարարակության սոցիալ-ֆաշիստական մեթոդների չգերազանցված նմուշներ և ցուցաբերում։ Նա յերեխաներին կերակրում և հեղիւթն էրով՝ չար ու բարի ֆեյսաների, հնդկական պրինցների, չինական ձեռնածուների մասին և այլն և անհարմար և համարում պատմի դադության ժողովուրդների տանջանքների մասին։

Վո՛չ մի խոք, վո՛չ մի տող դատարարային, հեղափոխական մեծ ճակատամարտերի մասին։ Աշխարհը—

համառարած դրախտ և, առանց թըչ-նամանքի և դատակարգային պայքարի, առանց թշվառության, առանց պատերազմների— հարգ ու հաշիտ և— ահա նրանց կարծիքը և պատմվածքների թեման։

Սակայն այդ ժուրնայում կա նաև Կարլ Մարքսի ընդարձակ կենսագրությունը, վորից յերեխաներն իմանում են, վոր Մարքսը յերկար սիրել և ժենիի Պոլ—Ֆեյստֆալենին, իմանում են թե Մարքսը քանի յերեխա ունեւր, վոր Մարքսը յեղել և շատ խելոք և գիտուն պապիկ։

Բայց ժուրնայն անհրաժեշտ և գտել յերեխաներից թաղցնել այն, վոր Մարքսն ի միջի ալոց յեղել և նաև հեղափոխական և անդամ գիտական սոցիալիզմի հիմնադիրը։

Ինչո՞ւ դեռահաս բանվոր յերեխաների գլուխները լցնել այդպիսի զատարկարանություններով։

Սակայն պրոլետարական յերեխաներն ամելի հաճախակի, ամելի վըճարար, և ամելի ու ամելի մեծ մաս սաներով են հրաժարվում չահադործողների ձեռքում կամադուրի դործիք հանդիսանալուց։ Նրանք պայքարի յեն դուրս գալիս ստրկաւոր կապիտալիստների և նրանց դործակալների դեմ։ Դատակարգային պայքարն ամելի յե սովում, ֆաշիզացիայի և միլիտարիզացիայի հետ կողք—կողքի։ Այդ պայքարը յերեխաների մեջ հաճախ ստանում և ցայտուն դրամատիկական ձևեր։ Բաժական և մատնանչել չին պիոներներին, վորոնք հաղարներով մտնում են չինական Կարմիր բանակի շարքերը, պայքարելու համար Ձի—նաստանի ադատադրման համար։

Սակայն միայն ճապոն և չին դենեւրալները չեն, վոր քաղություն ունեն դեղակահարելու 10—12 տարեկան բան վոր յերեխաներին։ 2 տարի առաջ չեխո—սլովակական ժանդարմերիւս կողքի քացի (Ռադուտինի մոտ) մի խումը լմբոստ յերեխաների վրա, միքավորելով 5—6 յերեխա։ Անցյալ տարի դործադուրկների ցույցի ժամանակ Վարչապետը սպանվեց 14 տարեկան մի լեհ պիոներ։ Յետ չի մնում նաև ամերիկական ժանդարմերիւս։

Հինգերորդի մայիսի 4-ի արտակարգ դեկրետը հատկապէս չեշտում և նաև ազատամիտ—պիւններնրի կաղ-

մակերպութեան արգելումը:

Յերեխաները մասնակցում են մեծահասակների գործադուլային շարժման Ամերիկայում, Գերմանիայում, Շոտլանդիայում, Լեհաստանում և այլուր: Գործադուլների ժամանակ նրանք կատարում են մի շարք կարեւոր ֆունկցիաներ ու հանձնարարություններ: Նրանք կանդիատ են պահակակետերում, իրենց ուժերի ներածին չափի թույլ չտալով շարեկերեխաններին մտնել հանքահորերը կամ գործարանները, կապ են պահպանում պահակետների միջև, և հայտարարում են դպրոցական գործադուլներ տնտեսական մալուխների շրջաններում, կադմակերպում և ցույցեր, պաշտպանելով պաշարող լանդօրների պահանջները և այլն: Այս բազմակողմանի աշխատանքը առ յուրաքանչյուր ընթաց

են վերջ տալ ձեռքին, վորն որեցոր արմատանում և բուրժուական դպրոցում: Նրանք պահանջում են իրենց պիտանքական կադմակերպության ազատ զոյուլթուն ու գործունեյություն:

Դպրոցական վարչություններն ավելի ու ավելի լկտի ու ցինիկարար են վարվում «վտանդավոր դպրախարներ» ունեցող դպրոցականների հետ: Պիտներական շարժման պատկանելի համարվում և բրեյական-պատմելի արարք:

Դպրոցական գործադուլներն ընդգրկում են տվյալ շրջանի մի ամբողջ շարք դպրոցներ, մասնակցում են չորս, հինգ հազար և ավելի յերեխաներ, ինչպես այդ յեղալ 1931 թ. դար նանը Ռուսում, աշնանը—Բելոլինում: Լալ կադմակերպութան յենելով և ու

Գերմանական տիտներն իր ընկերակերի մեջ ագիտացիա յե մզում

նում և անդական պիտներ կադմակերպութան ղեկավարությամբ: Պատահում և, վոր հենց այդ դատակարգային մարտերի առնչությամբ ել ստեղծվում և պիտներական կադմակերպություն:

Դպրոցական ղեկավարում և կապիտալիստական ողակման մեջ գտնվող գործադուլային ամենատուր ղեկներով—գործադուլով: 1930—31 թ. թ. դպրոցական գործադուլային շարժումը հակապահան չափերի հասավ Չեխո-Սլովակիայում և այլուր: Գործադուլայինները արհմիութում են գործադուլակների յերեխանների համար ձրի սնունդ, դպրոցական պիտույքներ, հալուստ, վտանաման, պահանջում

նենայով վորդակի նպատակներ ու ամուր ղեկավարություն, այդպիսի գործադուլները հաճախ վերջանում են մասնակի կամ լիակատար հաղթանակներով: Յերեխանները, պիտներ կադմակերպության ղեկավարությամբ մասնակցում են նաև կոմկուսակցության, հեղափոխական պրոֆիտիթյունների, ՄՈՊՐ-ի ընդհանուր քաղական կամպանիաներին: Գերմանական տիտներներն ակտիվ մասնակցեցին ընտրական կամպանիային, յեռանդագին ագիտացիա մղելով հոգուս ընկ. Թեյմանին:

Այդպիսի յեն դատակարգային պայքարի ընդհանուր ձեւերը մասնական հակատուս: 1931-32 թ. թ. աշնան

ու ձմռան ընթացքում այդ պայքարն ընթացել է առավելապես յերեխաների ֆաղցի, ազգատուրքյան և շահագործման դեմ ուղղված միջազգային մեծ կամպանայի շրջանակներում. այդ կամպանան տանում էր միջազգային պիոներիստ, մասսայական պրոլետարական կազմակերպությունների և ամենինչ առաջ Մեծ Բրաքուրի հետ միասին:

Դպրոցականների ցույցը Բեռլինում

Այդ կամպանան իր առաջ հետևյալ խնդիրներն էր դնում.

1. Յերեխաների և մեծերի (աշխատավոր) մարտական յեղությունների կազմակերպում, յերեխաների տնտեսական շահերի պաշտպանություն համար:

2. Պրոլետարական ուղեությունների կազմակերպում գործազուրկների ջաղջած ու կարիքավոր յերեխաների համար, թուրքուղեային մարդասիրական ճողճություն իսկական իմաստի մերկացումը:

3. Յերեխաների լայն մասսաների ներգրավում պիոներական կազմակերպությունների մեջ, պիոներ աշխատանքի և կոմունիստական աղքատություն ուժեղացում յերեխաների մեջ, մանկական միասնական կարծիք ճանաչողություն, դրա մեջ ներգրավել լոպ նաև այն բանվորական յերեխաներին, վորոնք ղեռն է գտնվում են սոցիալ-Ֆաշիստական, սկաուտական, տերտերական մանկկազմակերպությունների շարքերում:

4. Բուրժուազիայի կողմից ՈՍՀՄ-ի յերեխաների հարկադրական աշ-

խատանքի մասին հերյուրվող զրպարտիչ կամպանայի մերկացում և խորհրդային յերեխաների կյանքի իսկական պայմանների ժողովրդականացում:

5. Պայքար այն իդեոլոգիական խաբեություն դեմ, վորը գործադրում է բուրժուազիան աշխատավորների յերեխաների նկատմամբ:

Այս կամպանայի լողունքների ներքո համախմբվել են լողմահաղար յերեխաներ ու մեծահասակներ: Ամերիկյան պիոներներն հաջողվել է տեղական մարչություններից պոկել վորոշ գումարներ ջաղջած յերեխաների սնունդի համար:

Սակայն մասնակի, հաճախ զգալի հաջողությունները չպետք է մեր ուշադրությունը հեռացնեն նաև յնդած սովերոտ կողմերից: Պիոներ կազմակերպությունների բանակական սոճը և նրանց կազմակերպական արմատնությունը գրեթե առանց բացառության բոլոր յերեխաներում անկենսատրոն անբավարար են: Դրանում հաճախ մեղավոր են կոմյունիստականները և ավագ ընկերները, վորոնք յերեխաների թերազնահատում են մանկական կոմյարթման նշանակությունը: Այստեղ դեր է խաղում նաև այն, վոր չեն կարողանում պիոներ աշխատանքը կառուցել աշխատավորների յերեխաներին մասսայորեն ներգրավելով պրոլետարատի դասակարգային պայքարի մեջ, և այն, վոր բավականաչափ հաշվի չեն առնում մանկական հոգեբանություն ու մանկական պահանջները, և այն, վոր պիոներ կազմակերպությունների առանձին սեկցիաների ղեկավարություն մեջ կատարվում են մի շարք սուրտունիտական խեղաթյուրումներ և այլն:

Այս բոլոր թերությունները դրսևվորված են ծավալուն քննադատության են յենթարկված ՅիՄ-ի Գործկոմի և Միջաղբային Մանկական Բյուրոյի նախագահության կողմից, վորը 1932 թ. սկզբին կազմել է կոնկրետ ծրագիր:

— 2-րդ, կապիտալիզմի ընդհանուր ճգնաժամի պայմաններում, դասակարգային պայքարի մեծ սրման պայմաններում մանկական կոմյարթման հիմնական խնդիրները հանդում են հետևյալին:

Լախ և առաջ անհրաժեշտ է պայ-
քարել պիտանքական կազմակերպու-
թյուններն իսկական մասնաշաղկապ-
մանկան կազմակերպության հետ
կերպարայնության դարձնելու համար,
իսկ դա անհրաժեշտ է յն առանց յն-
թխական մասնաշաղկապի պլանաշաղ-
կակերպով ներդրվելու պրոլետարիատի
ընդհանուր դասակարգային մարտերի
մեջ, դործադրելով աշխատանքի աշ-
խուժ, ցարտուն, յնթխական հողերա-
նությունն հաշիվ տունող մեթոդներ:
Պիտանք կազմակերպությունների իս-
կական մասնաշաղկապ դառնալը պա-
հանջում է ընդլայնել մանկական կոմ-
լարժման թաղան, անդժեղով վաստա-
յալիան-ենդալիսական պրոլետարա-
կան կազմակերպություններ (ինչ-
պիտեք են՝ Մեփրարպոմը, ՄՈՊԲ-ը,

կենտրոնական ու տեղական բյուրոնե-
րի, վորպես շարժման միասնական ղե-
կավար օրգանների, վորոնց կազմի մեջ
մտնում են կուսակցության, կոմսո-
մոլի, հեղափոխական-մասնաշաղկապ
կազմակերպությունների ներկայացու-
ցիչները, պրոլետար ծնողները, հեղա-
փոխական ուսուցչության լախ խավե-
րը և այլն:

Լախ մասնաշաղկապ պիտանք շարժ-
ման դարդացումը մի կողմից պահան-
ջում է յնթխականների կազմակերպում
լանվոր դասակարգի տնտեսական պայ-
քարին ակտիվ մասնակցելու համար,
մյուս կողմից՝ պիտանքական դերքերի
ամրապնդումը՝ դարդում: Դարդո-
ցում մասնաշաղկապ պիտանք կազմա-
կերպության հիմնական ձևը հանդի-
սանում է դարդական կարմիր փո-

Կապիտալիստից պահանջում են աշխատավարձն ընդլայնել

կարմիր մեթոդները, կարմիր
պրոլետարիատները):

Միասնական ճակատ. այլ մասնա-
շաղկապ կազմակերպությունները պետե-
ք ընդլայնեն իրենց կից դոկումենտա-
նություն մանկական խմբակները և աշ-
խուհիտել նրանց վրա մաքսիմալ ու-
շաղկապություն դարձնեն: Յնվ մասնա-
շաղկապ հեղափոխական կազմակերպու-
թյունների այլ աշխատանքը պետեք և
համախմբվի և համաձայնեցվի տվյալ
յնիկրի պիտանքական կազմակերպու-
թյունների ընդհանուր դեկավարու-
թյան հետ և ի դեմս պիտանքների

պատմները, վորոնք արդեն լախորեն
տարածվել են Գեմանիայում, վոր-
պես մանկական միասնական կարմիր
ճակատի օրգաններ:

Ֆորպոստները պայքարում են ման-
կական կոմլարժման ծավալման հա-
մար, ընդդեմ ֆաշիզմի և կապիտալիզ-
մի, ընդդեմ ռեակցիոն ուսուցչու-
թյան, ընդդեմ դարդական բյուրժու-
կրճատմուն և այլն:

Ի պատասխան բուրժուական դարդո-
ցում և մանկական կազմակերպու-
թյուններում տիրող ֆաշիստական
դաստիարակության մաքսիմալ չափով

ծավալի պիտեբերի և անկադմա-
կերդ յերեխաների իմտերմցիտնալիս-
տական դաստիարակութեանը: Դրա
նշանակութեանը հսկայական և մա-
նավանդ այն ժամանակ, յերբ նախա-

Անգլիական պիտեբեր.

պատրաստում են նոր պատերազմներ
և ինտերվենցիա ԽՍՀՄ-ի դեմ: Այդ
տեսակետից չափազանց կարեւոր և
Արեւմուտքի և Ամերիկայի պոլիտա-
րական յերեխաների այն մասնամերի-
մեջ ժողովրդականացմել սոցիալիս-
տական շինաբարձրյան հաջողու-
թյունները և հորեղային Միութեան
յերեխաների դուրքյունը: Խոշոր, հե-
ղափոխականացնող և կադմակերպչա-
կան նշանակութեան ունի կապիտա-

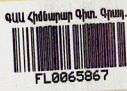
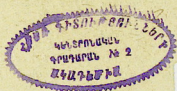
լիստական յերկրների պիտեբերների յեղ-
բայրական ինտերմացիտնալ կապը
(պատմութեան յիշատան, նամակներ
և այլն) ԽՍՀՄ-ի պիտեբերների հետ:

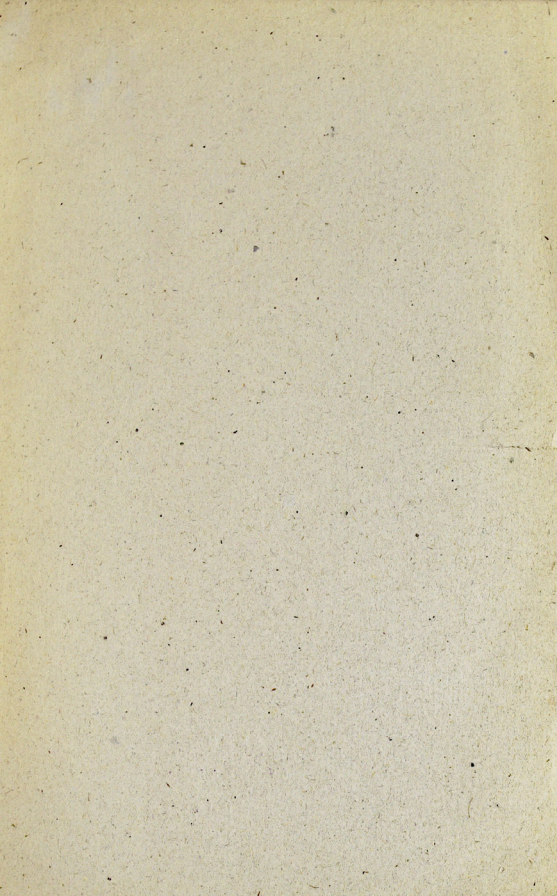
Սրանք են մանկական հեղափոխա-
կան շարժման հիմնական խնդիրները:
Մենք հասակ ընկերներ, և առաջին
հերթին պիտեբերական փոխադրի, առ
միջական տաշնորդ՝ համաշխարհա-
յին կոմսունալի գործն և—այդ խնդիր
ներն իրականութեան դարձնել:

Նեգր պիտեբեր

Միջադպրն մանկական շարժումը
տեմպեր և վերջնաւ, շու կալվաւ և,
դառնալով համաշխարհային հեղափո-
խական մարտիկների յեղարդ ջոկա-
սը, վորը բոնի կերպով կխորտակի
աշխատավոր յերեխային անուր տան,
ջանքների և այլաօրման յերթարկող
կապիտալիզմը և կկերտի կոմունիզմի
հաղթանակը:

(204)

Գինը 30 ԿՈՊԵԿ

ЦЕНА

111
1625

ՖԼԵՄԻ
Дети в Капиталистических
странах

Գյւ. ՍՍՐ Արմենի
Երևան—1988 Դ.